



Samen bidden

‘Leer ons bidden,’ vroeg een discipel aan de Heere Jezus. Het meervoud ons in de vraag is treffend. Het gebed dat Christus op de lippen van Zijn leerlingen legt, pakt het meervoud van de vraagsteller op. De Meester leert niet bidden *mijn* Vader, maar *onze* Vader. Het gebed is geen zaak van de enkeling alleen.

Bidden leren vraagt om onderwijs en volharding. In deze brochure geef ik een aantal handvatten om het gezamenlijk bidden in de gemeente een impuls te geven.

Groeiende belangstelling

Het aantal activiteiten dat wordt ontplooid om het samen bidden te stimuleren, neemt toe. Er zijn gebedskalenders, een gebedsapp met dagelijks nieuwe gebedspunten en gebedskringen waarvan sommigen zich toeleggen op specifieke gebeds- onderwerpen zoals Israël, het bedrijf, een zieke in de gemeente, de plaatselijke basisschool of de jeugd van de gemeente. De zogenaamde ‘Week van gebed’ bevordert het ontstaan van een gebedscultuur, waarbij kerkmuren minder hoog lijken te worden.

Persoonlijk kwam ik tijdens mijn middelbareschooltijd voor het eerst in aanraking met een gebedssamenkomst toen ik meeding met een evangelisatieactiviteit van de stichting Naar House. Hoewel het voor mij eerst bevreemdend was om met meerdere mensen om beurten een gebed uit te spreken, merkte ik later op de avond, in de confrontatie met de macht van de duisternis, de waarde van dit gezamenlijke gebedsmoment. Velen hadden in het gebed hun afhankelijkheid van de Heere beleden.

In de geestelijke strijd kan de gemeente niet zonder gebed. Dit laatste merk ik elke zondag weer voordat ik de preekstoel op ga. Dan kan een voorganger niet zonder het gebed in de consistorie en het stil gebed van de gemeente om de



Heilige Geest. Niet voor niets rondt Paulus zijn beschrijving van de geestelijke wapenrusting af met 'terwijl u bij elke gelegenheid met alle gebed en smeking bidt in de Geest en daarin

Een scheef begrip van het gebed kan diepe teleurstelling en afstand tot God creëren



waakzaam bent met alle volharding en smeking voor alle heiligen' (Ef.6:18). Bij de groeiende belangstelling voor het gebed zijn ook vragen te stellen. Hoe verhoudt het aanwakkerende verlangen naar gebedssamenkomsten en bovengenoemde eigentijdse ontwikkelingen zich tot een gereformeerde en bijbelse theologie van het gebed? Een scheef begrip van het gebed kan juist afstand tot God creëren. Op mijn netvlies zie ik de diepe teleurstelling van bidders die merkten dat de Heere een andere weg ging dan zij zich hadden voorgesteld. 'We hebben er toch samen voor gebeden...?' klonk het bitter. Om het gebed een vruchtbare plaats te geven in het geheel van de gemeente luisteren we eerst naar het treffende begin van het bijbelboek Handelingen.

Eerste christelijke gemeente

De eerste christelijke gemeente laat zich typeren als een gebedsgemeenschap. In het gebed onderhoudt zij de omgang met de Heere. Vlak voor het Pinksterfeest treffen we hen aan in gebed. In Handelingen 1:14 lezen wij: 'Dezen bleven allen eensgezind volharden in het bidden en smeken, met de vrouwen en Maria, de moeder van Jezus, en met Zijn broers.' In Handelingen 4 en 12 is de gemeente opnieuw in gebed. De apostelen konden naast het voorbeeld van hun Meester terugvallen op diverse voorbeelden uit het Oude Testament. De profeet Daniël organiseert

met zijn vrienden een gebedsmoment om duidelijkheid te krijgen over de droom van Nebukadnezar (Daniël 2: 16-18).

Het gebed in de binnenkamer, in de gezinnen, in het pastoraat, in kleine kring en in het midden van de (zondagse) eredienst is een kenmerk van een kerk die leeft met haar Heere en Heiland. In de dienst van de gebeden wordt het leven voor Gods aangezicht beoefend. Ambt dragers hebben de roeping om gemeenteleden te brengen en te houden bij de gebedsomgang met de levende God. Een kleine steekproef in een aantal hervormde gemeenten laat zien dat gebedsgroepen verlangen naar ambtelijke ondersteuning. Vanuit Handelingen 1:14 wordt duidelijk hoe de ambts dragers betrokken zijn bij het gezamenlijke gebed. Van hen mag een voorttrekkende en onderwijzende rol worden verwacht. Het geestelijke gesprek tijdens de huisbezoeken zal diepen wanneer het gebedsleven in alle openheid aan de orde komt. Met dit gesprek als basis kan er later ook samen worden gebeden.

Voorrang aan gebed

Het gezamenlijke gebed is een belangrijk wapen in de geestelijke strijd. We proberen op allerlei manieren het gevecht aan te gaan met de machten van onze seculiere samenleving. In de kerk wordt van alles georganiseerd om jongeren en ouderen vast te houden. Met uren van goedbedoeld overleg trachten wij het tij te keren. Het is voor een gemeente tot zegen wanneer er momenten zijn waarop er samen gebeden wordt. Laat het gebed in de kerkelijke vergaderingen meer zijn dan een moment van openen en sluiten. Vergaderingen van de kerkenraad, het jeugdwerk of welke samenkomst van de gemeente dan ook, worden vruchtbaarder en rijker wanneer er ruimschoots de tijd is om samen het aangezicht van God te zoeken. Een duidelijke aanvulling hierop zijn momenten waarop een deel van de

gemeente samenkomt met geen ander doel dan te bidden.

Gebed tijdens de eredienst

De grootste groep bidders komt op zondag in de eredienst samen. Het formulier voor de bevestiging van een dienaar van het goddelijke Woord wijst erop dat het ambt van herder inhoudt dat hij namens de gehele gemeente Gods naam in het openbaar aanroept. Naast de bediening van het Woord is een predikant geroepen om te volharden in het gebed (Handelingen 6:4). Dit spreken tot God heeft een persoonlijke en een openbare kant. Een voorganger kan niet functioneren zonder verborgen omgang met de Heere. Tijdens het gemeen-

schappelijke gebed in de eredienst is de predikant de mond van de gemeente. In Handelingen 4 lezen we dat de gemeente eensgezind tot God nadert. Wanneer de voorganger bidt, vraagt dit om een wijze van formuleren die toegankelijk is voor het geheel van de gemeente. Helder Nederlands taalgebruik en aandacht voor de spanningsboog van de biddende gemeente zijn praktische zaken die kunnen helpen om het geheel van de gemeente mee te nemen in het gebed. Kerkgangers zijn geroepen om mee te bidden. Net als het zingen vraagt het gebed om inspanning, aandacht en concentratie. De leden van de gemeente, in het bijzonder de ambtsdragers, ondersteunen de predikant wanneer zij con-

crete gebedspunten aanreiken. Het is een voorrecht om elke zondag gezamenlijk te naderen tot de Heere in lofprijzing, schuldbelijdenis, voorbede en dankzegging.

Persoonlijk gebed

Gezamenlijke gebedsmomenten vervangen de persoonlijke omgang met God de Vader niet. Op andere plaatsen in het Nieuwe Testament lezen wij van de individuele gebeden waarin de Zoon van God nadert tot Zijn hemelse Vader. Met nadruk vermeldt Mattheüs dat Jezus Zich terugtrekt om *alleen* te zijn met de hemelse Vader (Matt. 14:23). Wat belangrijk is voor de eniggeboren Zoon van God, is ook noodzakelijk voor alle andere kinderen van de

Gebedsbijeenkoms

Het is, zoals we reeds hebben ontdekt, een bijbelse gewoonte om samen te komen voor gebed. Naast een geregelde samenkomst kan er hierbij gedacht worden aan incidentele samenkomsten vanwege bijzondere, al dan niet zorgelijke, omstandigheden. In Handelingen 4:23-31 beschrijft Lukas een gebedsbijeenkomst. De aanleiding van deze bijeenkomst is de tegenstand van de Joodse leiders. Vanuit dit gedeelte geef ik een zestal aanwijzingen die nuttig zijn voor een gebedssamenkomst vandaag.

1. De gemeente verheft de stem 'eensgezind' tot God. Een gebedssamenkomst vraagt om orde waarbij iedereen mee kan komen in het gebed. De eensgezinde stem kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Een persoon kan de gebedspunten verzamelen en deze bij de Heere brengen terwijl de anderen in stilte meebidden. Zeker voor een grotere bijeenkomst is het goed dat er afspraken zijn dat een of enkele voorgangers bidden. In kleiner verband kunnen de deelnemers ook om beurten bidden. Eenvoudige taal en het gebruik van de wij-vorm (niet 'ik vraag U', maar 'Heere, wij bidden U') zorgen ervoor dat anderen kunnen mee-

komen in het gebed.

2. Eensgezind bidden vraagt om een dienende houding. De gebedssamenkomst is niet het moment om kritiek op de gemeente in de vorm van een gebed te formuleren. Het is ook niet de plek om allerlei plannen te bedenken of te ventileren. Een gebedskring kan alleen vruchtbaar functioneren wanneer de gezamenlijke verlangens en zorgen voor de Heere worden neergelegd.

3. Het gebed in Handelingen 4 is meer dan een vraaggebed en begint met de lofprijzing 'Heere! U bent de God Die de hemel en de aarde en de zee gemaakt hebt, en alle dingen die erin zijn' (vers 24). Het is belangrijk dat er ruimte is voor de lof aan God, schuldbelijdenis en dankzegging.

4. Tijdens het gebedsmoment in Handelingen 4 wordt er gebruik gemaakt van een psalmtekst. De gemeente nadert tot de Heere met Gods eigen Woord. Door het lezen, zingen of bidden van de psalmen gebruiken wij Gods eigen woorden in de gebedssamenkomst. Van deze psalmteksten leren wij ook dat de heilige Godsnaam vrijmoedig, maar niet als stopwoord in de gebeden wordt gebruikt.

5. De gemeente bidt om een vrijmoedig spreken door de dienstknechten (vers 29). Het primaire gebedspunt in een gebedssamenkomst is de doorwerking van het Woord van God in de gemeente en daarbuiten. We bidden voor de predikanten, ambtsdragers en iedereen die werkzaam is in het Koninkrijk van God. In een gebedssamenkomst in de gemeente zal primair gebeden worden voor de eredienst, catechisatie, kringen, zondagschoolwerk, jeugdwerk, het diaconaat, zendings- en missionaire werkgroepen, enz. Dit sluit aan bij de woorden van de apostel Paulus in Kolossenzen 4:2-3: 'Houd sterk aan in het gebed, en wees daarin waakzaam met dankzegging. Bid meteen ook voor ons dat God voor ons de deur van het Woord opent, om van het geheimenis van Christus te spreken, om welke oorzaak ik ook gebonden ben.' 6. Bid in het vertrouwen dat de Heere Zijn gemeente bouwt door Woord en Geest. Het werk van de Heere is altijd weer groter dan wij ons kunnen indenken. De Heere vervult niet al onze wensen, maar wel Zijn beloften.

Samen bidden in het gezin

Een kleine gebedsgemeenschap wordt gevormd door het christelijke gezin. Wanneer een man en vrouw samen bidden, kijken ze elkaar in het hart. Zo leren ze elkaar te helpen in alle dingen die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren. Ze leggen de noden van elkaar en de (klein-)kinderen (als ze die ontvangen hebben) aan de Heere voor. Voor nog ongetrouwde stellen is het goed om onderweg naar het huwelijk vertrouwd te raken met het gezamenlijke gebed. Wellicht zijn de eerste stappen spannend, maar gaandeweg groeit het vertrouwen.

Om ook de kinderen bij het gebed te betrekken volgt hieronder een aantal handreikingen.

- Oefen kinderen jong in de gewoonte om voor het slapen gaan te bidden en blijf oudere kinderen hierin stimuleren.
- Bid persoonlijk met de kinderen en vraag wat zij in het gebed aan de Heere willen vertellen.
- Schenk de kinderen een voorbeeld door zelf hardop voor te gaan in het gebed. Leg belangrijke of ingrijpende momenten in het gezinsleven aan de Heere voor.
- Geef (jonge) kinderen de ruimte om zelf hardop te bidden.
- Maak gebruik van gebedenboekjes als hulpmiddel.



Vader. Toch kunnen momenten van gezamenlijk gebed ook een stimulerende rol spelen in het persoonlijke gebed. Het luisteren naar en het meebidden met de gebeden van anderen is een vruchtbare oefening om het persoonlijke gebed te ondersteunen. Zoals een kind leert spreken door woorden van vader en moeder over te nemen, zo kan een gelovige leren van de gebeden van een ander. Dit geldt in de eerste plaats voor het gebedsvoorbeeld in de christelijke gezinnen.

Christelijk bidden

Leerling in het gebed blijven wij levenslang. Om schipbreuk in de leerschool van het gebed te voorkomen is het belangrijk om nieuwe (en oudere) initiatieven te toetsen aan het Woord van God. Waar gaat het om als wij bidden? In het gebed roepen wij God aan. Onvoorstelbaar dat nietige, zondige mensen tot een heilige God mogen komen. Het christelijke gebed verschilt fundamenteel van de gebedspraktijk in andere religies. Bidden is geen verdienstelijk werk waarmee wij een grillige en onberekenbare God tevreden moeten stellen. Het gebed in de christelijke gemeente

is een dankbaar antwoorden op de stem van God.

Ons bidden mag een gesprek (Calvijn) en een ontmoeting zijn met de levende God. Kenmerkend voor het gebedsonderwijs van de Reformatie is de nadruk op het 'van harte bidden'. Het niet doorleefde

Door het lezen, zingen of bidden van de psalmen naderen wij tot God met Zijn eigen woorden

gebed, enkel met de mond, wordt afgewezen. Door Christus kan de ontzagwekkende God aangesproken worden als Vader. De Heilige Geest legt deze Vadernaam op de lippen van de gelovigen (Rom.8:15). Het aanroepen van de hemelse Vader is dan ook geen bange poging om een vreemde en onpersoonlijke God te vermurwen. In het gebed pleiten wij op de beloften die God Zelf in Zijn Woord geeft. De Heere Jezus leert ons bidden met kinderlijk ontzag en vertrouwen (Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 120). Dit vertrouwen krijgt grond wanneer wij beseffen dat wij niet alleen bid-





Bidden is geen verdienstelijk werk waarmee wij een grillige God tevreden moeten stellen



den. In de hemel pleit Gods Zoon voor al de Zijnen (Hebr.7:25). In het gebed mogen wij al onze nood aan God bekendmaken (Luther).

In zichzelf is een bidder zwak. Over ons bidden schrijft Paulus: 'En evenzo komt ook de Geest onze zwakheden te hulp, want wij weten niet wat wij bidden zullen zoals het behoort. De Geest Zelf echter pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen.' (Rom.8:26) Onze gebeden zijn vaak als een vlieger die maar niet van de grond wil komen. Maar als de wind van de Geest blaast, verandert alles totaal.

Erkenning

Om te leren bidden luisteren wij ook vandaag naar het Onze Vader. De eer en de Naam van de Heere gaan voorop. Wij vragen de Heere om de vergeving van onze schulden. Het gebed sluit af met een lofprijzing. In het gebed draait het niet primair om mijn verlangens, maar om Gods eer.

In de omgang met levende God leren wij bidden 'Uw wil geschiede'. Het meervoud in het Onze Vader opent de ogen voor de nood van de naaste. Bij de bede om brood vragen wij de Heere alles wat wij nodig hebben voor lichaam en ziel. Daarbij draait het er weer niet om dat wij

alles krijgen wat wij nodig denken te hebben. Wij bidden 'dat wij ons vertrouwen van alle schepselen afwenden en op U alleen stellen' (HC 125).

Wij moeten waken voor de gedachte dat een grote groep van bidders en een veelheid van woorden noodzakelijk zijn om Gods plannen bij te sturen. De Heere Jezus zegt: 'Als u bidt, gebruik dan geen omhaal van woorden zoals de heidenen, want zij denken dat zij door de veelheid van hun woorden verhoord zullen worden.' (Matt. 6:7)

Heilzaam is het onderwijs van Luther over het gebed in zijn Korte Catechismus. Bij zijn uitleg van de bede om dagelijks brood merkt hij op: 'God geeft het dagelijks brood ook wel zonder ons gebed, ook aan alle slechte mensen, maar wij bidden in deze bede dat Hij ons geve dit te erkennen en ons brood met dankzegging te ontvangen.' In ons bidden gaat het om de erkenning van God als de Bron van alles wat leeft.



Onze gebeden zijn vaak als een vlieger die niet van de grond wil komen. Maar als de wind van de Geest blaast, verandert alles totaal

Gespreksvragen

- 1 In hoeverre beleven wij het gebed als een ontmoeting met de levende God?
- 2 Ambt dragers zijn geroepen om leiding te geven aan het gebedsleven van de gemeente. Welke plaats heeft het gesprek over het persoonlijk gebedsleven in de huisbezoeken en is er ruimte om gezamenlijk het aangezicht van God te zoeken?
- 3 Leg de vijf handreikingen voor het bidden in de gezinnen eens naast de praktijk van het gebed in uw gezin.
- 4 Wat zijn uw/jouw ervaringen met het samen bidden als gemeente tijdens een gebedssamenkomst?
- 5 Op welke wijze kunnen wij in onze gebedspraktijk de hulp van de Heilige Geest verwachten?
- 6 Wat kunnen we leren van de opbouw van het Onze Vader voor onze persoonlijke en gezamenlijke gebeden?

Auteur van deze brochure is dr. P. Veerman, als predikant verbonden aan de hervormde gemeente te Katwijk aan Zee. Vorig jaar promoveerde hij op de studie 'Bidden leren. Vergelijkend onderzoek naar het eigen karakter van het gebedsonderwijs in de Heidelbergse Catechismus'.



Uitgave van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk
Bijlage bij *De Waarheidsvriend*, 26 mei 2017

Kleine Fluitersweg 253, 7316 MX Apeldoorn | tel. 055-5766660
www.dewaarheidsvriend.nl | www.gereformeerdebond.nl

Verder lezen

- Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 116-129
- Gerrit Immink, *Bidden in het besef van Gods tegenwoordigheid*. Zoetermeer, 2016
- Tim Keller, *Bidden. Vertrouwelijke omgang met de ontzagwekkende God*. Franeker, 2015
- Peter Masters, *De kracht van gebedsbijeenkomsten*. Londen, 2011
- Jan Minderhoud (red.), *Handboek voor gebed. Bezinning en handreiking voor de praktijk*. Zoetermeer, 2015